پرونده
محبوبه قربانی
ایران سربلند در سایه خانواده ایرانی

پرونده
نیره ساری
ایران سربلند در سایه خانواده ایرانی

دکتر رقیه عبدلی‌نژاد، استاد دانشگاه و کارآفرین:

خشت اول اقتصاد مقاومتی با دست‌های خانواده بنا می‌شود

با تورم، رکود و سیاست‌های پیچیده اقتصادی گاهی فراموش می‌کنیم ریشه‌ی آرامش یا ناآرامی معیشت خانواده‌ها، دقیقاً در همان دیوارهای خانه و نوع تربیت نهفته است. وقتی همه به دنبال سود سریع هستند و فرهنگ کار و تولید کمرنگ می‌شود، راه نجات در دستورهای کلان نیست، بلکه در تغییر سبک زندگی از درون خانه است و باید آغاز شود. دکتر رقیه عبدلی‌نژاد، استاد دانشگاه و کارآفرین معتقد است اقتصاد مقاومتی یک تئوری دور از دسترس نیست، بلکه نتیجه تربیت فرزندان مسئولیت‌پذیر و مولد توسط مادران است. او می‌گوید: «خانواده‌ها اگر کانون تربیت و مسئولیت باشند، اقتصاد مقاومتی از دل خانه‌ها آغاز می‌شود.» اگر می‌خواهید بدانید چگونه می‌توان با یک تغییر کوچک در نگرش خانوادگی هم از بحران‌های اقتصادی عبور کرد و هم نقش مهمی در پیشرفت کشور ایفا نمود، این گفت‌وگو را بخوانید.

اگر بخواهیم مهم‌ترین نهاد در نظام اجتماعی و اقتصادی کشور را نام ببریم، با توجه به اسناد بالادستی مانند «الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت»، به کدام نهاد اشاره می‌کنیم و چرا؟

... در طلا، ارز و برخی بازارهای مرتبط با نفت رونق گرفته است. این در حالی است که در «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» توصیه می‌شود سرمایه‌ها به سمت «تولید» هدایت شوند. این گرایش به سمت بازارهای موازی ...

... که شکل گرفته، این ... اصلاحی در اقتصاد ... جدی به فرهنگ خا... داشته باشیم.

ایران روی شانه خانواده ایرانی ایستاده است

■ حسین گل‌محمدی

جهان به خانواده ایرانی رشک می‌ورزد، زیرا هر آنچه به ایران به عنوان یک سرزمین، یک تاریخ، یک جغرافیا، یک ملت، یک حکومت و یک هویت، اعتبار و عظمت بخشیده است، بی‌تردید مرهون «خانواده ایرانی» است. خانواده ایرانی اصالت دارد و از این‌رو سنگر اتحاد و مقاومت در بحران و جنگ، محور سازندگی و اقتصاد مقاومتی، ستون اتحاد و همبستگی ملی است. ایران، پیش از آنکه یک جغرافیا باشد، یک خانواده بزرگ است، خانواده‌ای که ستون‌های آن را میلیون‌ها خانواده ایرانی شکل داده‌اند. اگر ایران در برابر تندباد حوادث ایستاده، اگر فرهنگ ایرانی ـ اسلامی در گذر قرن‌ها دوام آورده و اگر روح امید و پویایی در کالبد این ملت جاری است، ریشه آن را باید در خانه‌هایی جست‌وجو کرد که در آنها مهر، مسئولیت، ایثار و همدلی معنا یافته است. تاریخ ایران سرشار از روزهایی است که خانواده ایرانی در سخت‌ترین شرایط، بار مسئولیت حفظ هویت و استقلال این سرزمین را بر دوش کشیده است. از روزهای دفاع و مقاومت گرفته تا میدان‌های علم، فرهنگ، تولید و پیشرفت، این خانواده‌ها بوده‌اند که بی‌هیاهو، اما اثرگذار، بزرگ‌ترین سرمایه اجتماعی کشور را ساخته‌اند. هر موفقیت ملی، پیش از آنکه در عرصه‌ای عمومی متولد شود، در کانون گرم خانواده ریشه دوانده است. امروز نیز در گردباد تحولات پیچیده جهان، خانواده ایرانی نه فقط یک نهاد اجتماعی، بلکه قلب تپنده امنیت، انسجام و اقتدار ملی به شمار می‌رود. در این میان احترام و اعتماد و بزرگداشت سالمندان و بازنشستگان در خانواده، علاوه بر درک و استفاده از تجارب این عزیزان، نشانه دلبستگی خانواده ایرانی به ریشه‌های خود است.

۲۱ خرداد، روز خانواده و تکریم بازنشستگان، تنها یک مناسبت تقویمی نیست، بلکه یادآور حقیقتی عمیق است که «ایران بزرگ و باعظمت بر شانه‌های خانواده ایرانی ایستاده است». هرچه این بنیان مستحکم‌تر، آگاه‌تر و امیدوارتر باشد، فردای ایران نیز روشن‌تر، مقتدرتر و سرافرازتر خواهد بود.

رضا دهشیری | جوان

نگاه

خانواده، کانون شکل‌گیری مسئولیت‌پذیری و امنیت در جامعه

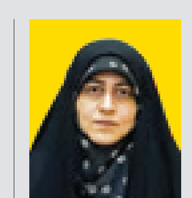

دکتر مرضیه افراسیابی

عضو هیئت علمی پژوهشکده زن و خانواده

خانواده اولین و مهم‌ترین نهادی است که جامعه‌پذیری افراد و انتقال ارزش‌ها از طریق آن اتفاق می‌افتد. انتقال ارزش‌ها در خانواده نه از طریق بخشنامه و دستورالعمل‌های صرف، بلکه از طریق یادگیری مشاهده‌ای و پیوند عاطفی عمیقی است که بین پدر، مادر و فرزندان وجود دارد.

زمانی که کودک احترام به دیگران، شرکت در مناسک دینی، کمک به همنوعان و سایر ارزش‌های دینی و اخلاقی را در خانواده می‌بیند و در آنها نقش‌آفرینی می‌کند، این ارزش‌ها به‌تدریج در وجود او درونی می‌شود.

خانواده ایرانی به دلیل اصالت دینی، تاریخی، فرهنگی و تمدنی خود، اولین مدرسه‌ای است که حامل این ارزش‌هاست. این خانواده به دلیل عمقی که در مفاهیم دینی دارد، در واقع بر پایه مفهوم «ولایت» به معنای پیوند و همبستگی اعضای یک گروه با یکدیگر شکل گرفته است. از این‌رو، اولین مدرسه‌ای است که در آن انسان‌ها با حقیقت ولایت آشنا می‌شوند و درک می‌کنند که این حقیقت، نوعی ارتباط میان تک‌تک اعضای گروه است که ذیل ولایت الهی معنا پیدا می‌کند.

به‌تدریج فرد می‌تواند این مفهوم ولایت را توسعه دهد و متوجه می‌شود که تمام امت اسلامی همچون یک خانواده است؛ خانواده‌ای که پدر آن را حضرت رسول اکرم(ص) و پس از ایشان ائمه اطهار(ع) برعهده دارند و هر فرد از اعضای جامعه اسلامی، عضوی از این خانواده بزرگ به شمار می‌رود.

در این نگاه، هر فرد در برابر سایر اعضای این خانواده و نیز در برابر دشمنان آن مسئول است و باید در مسیر حفظ و تقویت این همبستگی نقش‌آفرینی کند. همبستگی افراد با امت اسلامی ذیل مفهوم ولایتی شکل می‌گیرد که فرد از ابتدا در خانواده با آن رشد کرده و آن را جزئی از هویت وجودی خود می‌داند.

این ولایت، هم ولایتی طولی است که ذیل ولایت الهی معنا می‌شود و هم ولایتی جمعی است که در آن فرد باید نسبت به همه اعضای این خانواده بزرگ احساس مسئولیت داشته باشد. بر این اساس، انسان‌ها در جامعه اسلامی همچون خواهر و برادرانی هستند که باید به رشد یکدیگر و رشد کل جامعه کمک کنند.

خانواده با تعمیق این مفاهیم و درونی‌سازی آنها در وجود افراد، نقش مهمی در همبستگی ملی و تقویت وحدت اجتماعی در بزنگاه‌ها و شرایط بحرانی ایفا می‌کند.

در ارتباط با رابطه خانواده و امنیت اجتماعی نیز می‌توان گفت که مهم‌ترین عامل امنیت اجتماعی، خودکنترلی افراد و احساس مسئولیت آنها نسبت به یکدیگر است. این احساس مسئولیت جمعی و خودکنترلی، قطعاً از نوع تربیت و پرورشی ناشی می‌شود که افراد در خانواده تجربه کرده‌اند. علاوه بر این، وجود یک خانواده قوی، پرمهر و عاطفی از اصلی‌ترین ابزارهای نظارت اجتماعی غیررسمی است؛ به‌گونه‌ای که آغوش محبت خانواده و پیوندهای عاطفی عمیق میان اعضا، مانع ورود افراد به فضاهایی می‌شود که می‌تواند مخل امنیت اجتماعی باشد. حتی این پیوندها، حس مسئولیت فرد نسبت به امت اسلامی واحد را تقویت می‌کند و به گسترش امنیت اجتماعی در جامعه می‌انجامد.

نکته دیگر این است که در ادبیات دینی، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های فرد رشدیافته، ایمان اوست. ایمان از ریشه «أمن» گرفته شده است؛ به این معنا که فرد مؤمن نه‌تنها خود احساس اضطراب و ناامنی ندارد، بلکه حضور او نیز برای دیگران آرامش و امنیت ایجاد می‌کند.

در این میان، خانواده یکی از مهم‌ترین نهادهایی است که نقش اساسی در انتقال ارزش‌های دینی و تقویت ایمان در افراد جامعه دارد.

سجاد کریمان‌مجد، روانشناس و مشاور تخصصی خانواده:

وقتی بحران فرا می‌رسد خانواده به عنوان اولین تکیه‌گاه عمل می‌کند

سجاد کریمان‌مجد، روانشناس و مشاور تخصصی خانواده در گفت‌وگو با «جوان» می‌گوید: در شرایط بحرانی، اولین و آخرین و طبیعی‌ترین پناهگاه بسیاری از انسان‌ها خانواده است، جایی که امنیت عاطفی، تعلق خاطر و حمایت بی‌قید و شرط را تجربه می‌کنند و می‌توانند با آرامش بیشتری با زندگی روبه‌رو شوند. متن گفت‌وگو با وی به شرح زیر است.

از نگاه روان‌شناسی، خانواده چه نقشی در شکل‌گیری سلامت روان و شخصیت افراد از دوران کودکی تا بزرگسالی دارد؟

خانواده نخستین و مهم‌ترین بستر شکل‌گیری سلامت روان به شمار می‌رود. در واقع خانواده اولین مدرسه‌ای است که فرد در آن مهارت‌های ارتباطی، عاطفی و اجتماعی را می‌آموزد و بخش عمده‌ای از نگرش او نسبت به خود، دیگران و جهان پیرامون در همین محیط شکل می‌گیرد. اگر در خانواده دلبستگی ایمن میان والدین و فرزندان ایجاد شود و کودک بدون قید و شرط مورد محبت، پذیرش و توجه قرار گیرد، احساس ارزشمندی و امنیت روانی در او تقویت خواهد شد. به‌ویژه رابطه عاطفی سالم با والدین، به‌خصوص مادر می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری اعتماد به نفس، آرامش درونی و ...

آزاده خرم‌وثیق، مشاور خانواده:

خانواده سنگر مستحکم هویت ایرانی است

خانواده ایرانی نهادی عاطفی، فرهنگی و هویتی است که علاوه بر تأمین نیازهای فردی، ارزش‌های دینی، اخلاقی و ملی را به نسل‌های جدید منتقل می‌کند. این جمله، چکیده نگاه کارشناس این گفت‌وگو به جایگاه خانواده در جامعه ایرانی است. نهادی که همچنان مهم‌ترین پناهگاه در روزهای بحران، اصلی‌ترین مدرسه تربیت فرزندان و یکی از مهم‌ترین عوامل حفظ انسجام اجتماعی به شمار می‌رود. خانواده ایرانی اما در مواجهه با رسانه‌های نوین، تغییرات فرهنگی و گسترش فردگرایی با چه چالش‌هایی روبه‌روست و چگونه می‌تواند کارکرد هویتی خود را حفظ کند؟ پاسخ این پرسش‌ها را در گفت‌وگو با آزاده خرم‌وثیق، مشاور خانواده می‌خوانید.

مهم‌ترین ویژگی‌ها و مؤلفه‌های خانواده ایرانی چیست و این ویژگی‌ها چه تفاوتی با الگوهای فردگرایانه رایج در جوامع غربی دارد؟
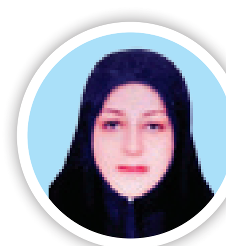
خانواده ایرانی معمولاً بر پایه جمع‌گرایی، پیوند عاطفی ...